

UCHWAŁA Nr VI/65/2015
RADY POWIATU W ŻNINIE
z dnia 4 września 2015 r.

w sprawie przyjęcia Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych
dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie
na lata 2015 – 2020

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.²⁾)

uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2015 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Żninie i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie.

§ 3. Traci moc uchwała nr VIII/63/2011 Rady Powiatu w Żninie z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie przyjęcia Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Józefa Blajet

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 693.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dotychczasowe działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie w większości kierowane były do ofiar przemocy. Jednak ważnym elementem jest praca ze wszystkimi członkami, w tym również z osobami stosującymi przemoc. Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie wychodzi temu naprzeciw. Głównym jego celem jest powstrzymanie sprawców przed stosowaniem przemocy. Cel ten ma być zrealizowany poprzez zmianę postaw osób stosujących przemoc.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

M.Z.

Przewodniczący Rady
Józefa Błajet

**Załącznik
do UCHWAŁY Nr VI/65/2015
RADY POWIATU w ŻNINIE
z dnia 4 września 2015 r.**

**PROGRAM
ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSTUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
NA LATA 2015-2020**

ŻNIN 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Diagnoza Społeczna	4
II. Założenia programowe.....	10
III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty programu.....	11
1. Cele programu.....	11
2. Zawartość programu	12
3. Podstawowe treści edukacyjne	12
4. Zakładane rezultaty	13
IV. Realizacja programu	13
1. Czas realizacji programu	13
2. Sposób realizacji programu	13
3. Adresaci programu oraz warunki naboru uczestników programu.....	14
4. Warunki uczestnictwa w programie	14
5. Realizator programu, osoby realizujące program	15
6. Miejsce realizacji programu	17
7. Partnerzy programu	17
V. Źródła finansowania programu.....	17
VI. Monitoring i ewaluacja programu	17
VII. Zagrożenia w realizacji programu.....	18

Wstęp

Programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie są integralnym elementem kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. Obowiązek ich realizacji określony został przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

Programy te powinny stanowić część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełniać różne formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Podstawowym celem działań jest eliminacja zachowań przemocowych u osób stosujących przemoc, poznanie alternatywnych dla przemocy zachowań, a także zatrzymanie przemocy. Należy podkreślić pomocniczą, a nie zasadniczą rolę programów, ponieważ doświadczenia związane z ich stosowaniem w różnych krajach wskazują, że istnieje ryzyko przypisywania nadmiernego znaczenia tym programom w całości oddziaływań na sprawców, w których podstawową rolę powinny odgrywać stosowne interwencje karno-administracyjne.

Formy organizacji i realizacji oraz zawartość programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny przyjmować jako najwyższy priorytet zasadę ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc. W żadnym przypadku nie powinno się akceptować sytuacji i zachowań, które mogłyby akcentować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Uczestnictwo w programie nie powinno być traktowane jako forma osobistej psychoterapii sprawcy, tylko oddziaływanie korygujące jego niepożądane i szkodliwe zachowanie oraz postawy. Stosowanie przemocy nie może być kwalifikowane jako zaburzenie zdrowia psychicznego sprawcy, chociaż u sprawców przemocy zaburzenia emocjonalne często występują. Nie oznacza to postulatu rezygnowania z udzielania pomocy psychologicznej czy psychoterapeutycznej dla osób stosujących przemoc. Te formy działań nie powinny być jednak utożsamiane z programami oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych zalecanymi przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Mogą natomiast stanowić uzupełnienie lub kontynuację uczestnictwa w tych programach.

I. Diagnoza społeczna

Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy w stosunku do osób bliskich, której ujawnienie jest wyjątkowo trudne. Przemoc kierowana jest głównie ku osobom zależnym i określona jest jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań o charakterze fizycznym, seksualnym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań żądaniom i potrzebom sprawcy.

Problem przemocy domowej występuje we wszystkich społeczeństwach i kręgach kulturowych. Osoby doświadczające krzywdzenia skrzętnie ukrywają swój problem. Wiele ofiar doznaje przemocy latami, skrywając rozmiar doznawanej krzywdy. Konsekwencją tej sytuacji jest charakterystyczna dla osób doznających przemocy niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania się, liczne dolegliwości somatyczne.

Spojrzenie na przemoc w rodzinie z różnych perspektyw daje obraz jak niebezpieczne jest to zjawisko.

Przemoc w rodzinie w perspektywie prawnej – Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) określa przemoc jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin (którymi w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. są: małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu), a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie w perspektywie psychologicznej - To zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa

i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. O przemocy zatem powiemy wówczas, gdy wystąpią 4 przesłanki:

- 1) Intencjonalność działania - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, bez względu na jej potrzeby.
- 2) Nierównomierne siły – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Jest to klucz w definicji przemocy, odróżniający agresję od przemocy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach: fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym, prawnym. Dziecko jest osobą w stosunku do której występuje przewaga sił w każdej z ww. kategorii.
- 3) Naruszane są prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.
- 4) Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Mogą być one wymierne, bądź nie; natychmiastowe, bądź odroczone w czasie. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie w perspektywie moralnej – przemoc to krzywdzenie słabszego, które jest złem moralnym, a sprawca powinien we własnym sumieniu dokonać rozliczenia, zaś jego czyn powinien podlegać potępieniu ze strony społeczeństwa.

Przemoc w rodzinie w perspektywie społecznej – perspektywa społeczna pokazuje czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać; w formy przeciwdziałania przemocy mogą angażować się siły społeczne, wywierać wpływ na stan spraw publicznych, np. ruchy feministyczne.

Rodzaje przemocy w rodzinie:

Przemoc fizyczna

To wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała, np. popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk, itp.

Przemoc psychiczna

To działania wykorzystujące świadome wpływanie jednej osoby na drugą, w szczególności na tok myślowy, postępowanie, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia, za pomocą takich narzędzi jak np.: wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, krytykowanie, kontrolowanie, izolowanie, wmawianie choroby psychicznej, ciągle niepokojenie, itp. W odniesieniu do dzieci określa się ją

mianem przemocy emocjonalnej jako rozmyślne, niezawierające aktów przemocy fizycznej, zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka, np.: odrzucenie emocjonalne, nadmierne oczekiwania, chorobliwa nadopiekuńczość, deprecjonowanie osiągnięć.

Przemoc seksualna

To wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np.: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych form współżycia seksualnego, gwałt, demonstrowanie zazdrości, wyśmiewanie ciała, krytyka zachowań seksualnych, itp.

Przemoc ekonomiczna

Ma na celu uzależnienie finansowe od sprawcy, np.: ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie kredytów wbrew woli współmałżonka, itp.

Zaniedbanie

Naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej przejawiającej się w formach zaniedbania potrzeb żywieniowych, higienicznych, medycznych – jako stanu wynikającego z braku dbałości, czy też opieki, stosowanego najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych.

Przemoc rodzi przemoc. Prawie wszyscy sprawcy przemocy w dzieciństwie i/lub młodości byli krzywdzeni, zaniedbywani, bici czy molestowani seksualnie. W pewnym sensie "oddają" to, co dostali jako słabsi i bezbronni.

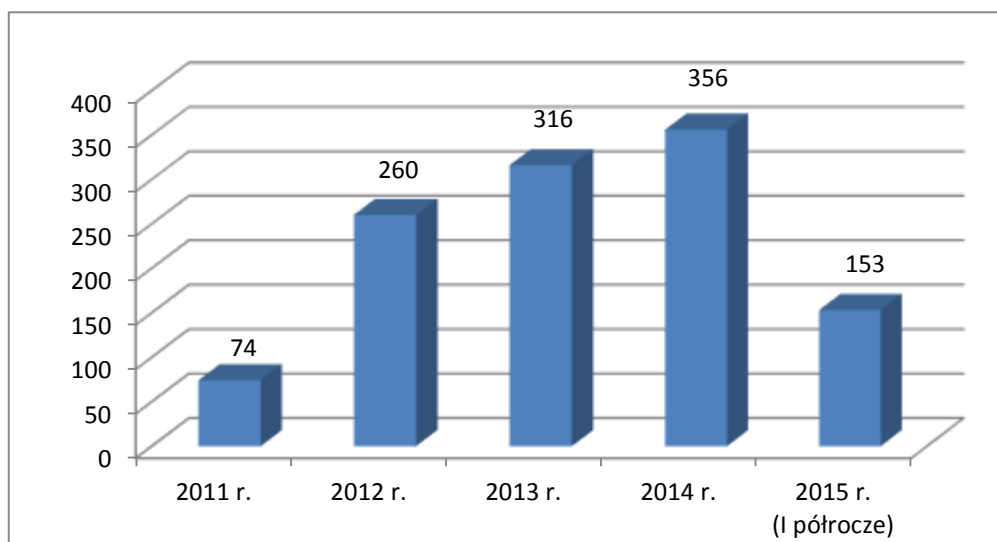
Ta smutna przeszłość nie zwalnia jednak nikogo z obowiązku panowania nad swoją agresją i emocjami. Niczego nie usprawiedliwia. Wiele osób doświadczyło w dzieciństwie wielkich krzywd, a mimo to szanują innych i siebie. Sprawcy przemocy domowej są karani wyrokami sądów, o ile ofiara przemocy nie wycofa oskarżenia. Zazwyczaj pierwszy wyrok jest orzekany w zawieszeniu i sprawca powraca do środowiska, wobec którego używał przemocy. Oczekiwanie, że wyrok spowoduje zatrzymanie zachowań przemocowych jest błędem. Sprawca nie posiada umiejętności zmiany swoich zachowań, zazwyczaj jest wytrenowany w stosowaniu zachowań określonych jako nadużycie wobec innych, częstokroć powiela wzorce zachowań swoich rodziców. Jeśli sprawca nie zostanie poddany pracy korekcyjno – edukacyjnej, nie będzie w stanie zmienić schematu swoich zachowań.

Program nakierowany jest przede wszystkim na zmianę zachowań sprawcy. Jest on jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar przemocy zgłaszających się o pomoc do ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu Żnińskiego. Osoby te oczekują szeroko pojętej ochrony, której istotnym elementem jest zmiana zachowań agresywnych sprawcy. Z jednej strony potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiary przed sprawcami przemocy. Potrzebne są więc miejsca, w których ofiara otrzymuje pomoc bytową i potrzebni są ludzie, którzy dostarczą im wsparcia emocjonalnego, pomogą w zmianie życia i wzmocnieniu siebie, ułatwią rozwiązywanie problemów natury prawnej. Z drugiej strony ważne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu mają służyć programy korekcyjno – edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc, pełniące rolę pomocniczą.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne ze względu na wiele czynników kulturowych czy społecznych, które utrudniają bądź wręcz uniemożliwiają ujawnienie informacji o sytuacji rodziny na zewnątrz.

Poniższy wykres wskazuje na wzrost wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, na terenie Powiatu Żnińskiego, a tym samym świadczy o konieczności podejmowania działań powstrzymujących sprawców i prowadzących do zakończenia przemocy w rodzinie.

Ilość „Niebieskich Kart” za lata 2011 – 2015

Źródło: Dane od Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Powiatu Żnińskiego

Rok	Ogółem	Ośrodek Pomocy Społecznej	Policja	Oświata	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ochrona zdrowia
2011	74	7	66	1	0	0
2012	260	38	221	0	1	0
2013	316	28	281	3	4	0
2014	356	31	316	4	5	0
2015 I - VI	153	26	125	1	1	0

**Zestawienie zbiorcze „Niebieskie Karty” za lata 2011 – 2015,
które wpłynęły do Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Powiatu Żnińskiego**

Dane statystyczne uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Żninie dotyczą wszystkich „Niebieskich Kart” założonych w całym Powiecie Żnińskim. Z uzyskanych informacji wynika jasno, że w 2014 roku nastąpił wyraźny wzrost zakładanych „Niebieskich Kart”. Poniższa tabela przedstawia liczbę Niebieskich Kart z podziałem na pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie, liczbę sprawców przemocy w rodzinie, sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, liczbę zatrzymanych sprawców przemocy (w tym do wytrzeźwienia).

	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Styczeń – Czerwiec 2015 r
Liczba NK	422	189	268	318	105
Pokrzywdzeni w wyniku przemocy w rodzinie	602 w tym: kobiety – 455 mężczyźni – 84 nieletni – 63	251 w tym: kobiety – 188 mężczyźni – 27 nieletni – 36	334 w tym: kobiety – 253 mężczyźni – 36 nieletni – 45	357 w tym: kobiety – 273 mężczyźni – 60 nieletni – 24	128 w tym: kobiety – 96 mężczyźni – 15 nieletni – 17
Liczba sprawców przemocy w rodzinie	422 w tym: kobiety – 18 mężczyźni – 404 nieletni – 0	190 w tym: kobiety – 3 mężczyźni – 185 nieletni – 2	273 w tym: kobiety – 17 mężczyźni – 254 nieletni – 2	321 w tym: kobiety – 21 mężczyźni – 297 nieletni – 3	106 w tym: kobiety – 6 mężczyźni – 100 nieletni – 0

Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu	371 w tym: kobiety –12 mężczyźni –359 nieletni –0	161 w tym: kobiety –2 mężczyźni –159 nieletni –0	220 w tym: kobiety –8 mężczyźni –212 nieletni - 0	286 w tym: kobiety –15 mężczyźni –271 nieletni -0	78 w tym kobiety –2 mężczyźni –76 nieletni –0
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy (w tym do wytrzeźwienia)	168	166	145	214	81

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie oraz liczbę spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych aktami oskarżenia na terenie Powiatu Żnińskiego uzyskane z Prokuratury Rejonowej w Szubinie i Ośrodka Zamiejscowego w Żninie.

	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	I półrocze 2015 r.
Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie	76	113	133	91	66
Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych aktami oskarżenia	33	63	57	30	26

Dane uzyskane z Sądu Rejonowego w Szubinie i w Żninie dotyczące liczby osób skazanych prawomocnym wyrokiem z art. 207 kk. W 2012 roku prawomocnym wyrokiem skazano – 24 osoby, w 2013 roku – 35 osób, w 2014 roku – 28 osób, a w I półroczu 2015 roku - 19 osób.

Podstawa prawna:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm).
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.).
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.).
- 4) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259).

- 5) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
- 6) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP z dnia 9 czerwca 2014 r., poz. 445).
- 7) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - przyjęty Uchwałą Nr 24/899/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 czerwca 2013 r.
- 8) Ramowy Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjęty Uchwałą nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

II. Założenia programowe

Podstawę prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Niniejszy program opracowany został na podstawie Ramowego Programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjętego Uchwałą nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

1. Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i prowadzą do stwierdzenia, że:

- a) najważniejszym założeniem wszelkich działań podejmowanych wobec osoby stosującej przemoc powinno być uzyskanie bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- b) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,

- c) przemoc domowa ma uwarunkowanie kulturowe – jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy ludzi; jest zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- d) stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną,
- e) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej,
- f) stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- g) niestosowania przemocy domowej można się nauczyć.

2. Mając na uwadze powyższe założenia niniejszy program opiera się na współczesnych rozwiązaniach uwzględniających podejście integracyjne, łączące wybrane elementy tradycyjnych modeli pracy ze sprawcami przemocy, do których należą:

- a) edukacja na temat kulturowo – obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy,
- b) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- c) stosowanie procedur behawioralno – poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- d) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

3. Spotkania dla sprawców przemocy w rodzinie nie mogą odbywać się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty programu

1. Cele programu

Głównym celem działań programowych będzie zatrzymanie i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe to:

- 1) Uświadomienie sprawcy czym jest przemoc,

- 2) Uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- 3) Nauka rozpoznania przez niego sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- 4) Opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- 5) Nauka nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- 6) Nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych,
- 7) Nauka konstruktywnego wyrażania uczuć.

2. Zawartość programu

Program będzie prowadzony w małych grupach, minimum 60 godzin, a przerwa pomiędzy kolejnymi zajęciami nie przekroczy 1 tygodnia. Zajęcia będą prowadzone w formie zajęć grupowych i spotkań indywidualnych.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana będzie na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania. Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) Rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą,
- 2) Edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników. Przekazywanie wiedzy odbywać się będzie w sposób aktywizujący uczestników, między innymi przez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń,
- 3) Praca nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych w programie oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- 4) Ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania w grupie.

3. Podstawowe treści edukacyjne

- 1) Społeczno – kulturalne źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej, mity, stereotypy,

- 2) Definicja przemocy, jej rodzaje, formy, dynamika, aspekty prawne przemocy,
- 3) Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
- 4) Planowanie i rozwijanie samokontroli,
- 5) Komunikacja interpersonalna,
- 6) Promocja pozytywnych standardów wartości i zachowań między innymi: szacunku, odpowiedzialności, bezpieczeństwa, wsparcia emocjonalnego, szczerości, zaufania, dzielenia obowiązków, wspólnego decydowania, okazywanie uczuć, potrzeb, negocjacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy,
- 7) Alkohol i patologia życia rodzinnego,
- 8) Seksualność,
- 9) Dzieci, przemoc i wychowanie.

4. Zakładane rezultaty

- 1) Nabycie wiedzy czym jest przemoc,
- 2) Uzyskanie wiedzy nt. świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- 3) Nabycie umiejętności rozpoznania przez sprawcę sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- 4) Nabycie umiejętności opracowania „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- 5) Nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- 6) Nabycie umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych,
- 7) Nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.

IV. Realizacja programu

1. Czas realizacji programu

Program korekcyjno – edukacyjny realizowany będzie corocznie w zależności od przyznanej dotacji z budżetu państwa.

2. Sposób realizacji programu

Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie realizowany będzie w formie obejmującej minimum 60 godzin zajęć. Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I – spotkania indywidualne dla każdego uczestnika programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne.

Etap II – spotkania grupowe, odbywające się raz w tygodniu, których celem będzie przekazanie treści edukacyjnych. Zajęcia grupowe podzielone będą na bloki tematyczne, w których poddawana będzie analizie jedna z form zachowań przemocowych oraz przedstawione alternatywne dla niej formy zachowań bez przemocy.

Podczas wprowadzających sesji indywidualnych uczestnik zostanie zapoznany z celami i przebiegiem programu. Prowadzący zapozna się także z sytuacją rodzinną i prawną osoby zgłaszającej się, diagnozując sytuację życiową oraz specyfikę stosowanej przemocy. Informacje pozyskane od uczestników będą objęte zasadą poufności.

3. Adresaci programu oraz warunki naboru uczestników programu

Adresatami niniejszego programu będą sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu będzie uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

1) Uczestnikami programu mogą być:

- a) osoby samodzielnie zgłaszające się,
- b) osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- c) osoby zmotywowane przez członków Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego bez formalnego obowiązku udziału w programie,
- d) osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje, organizacje.

2) Uczestnictwa w programie odmawia się:

- a) osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- b) osobom chorym psychicznie,
- c) osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

- 3) Odmowa uczestnictwa w programie nastąpi w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego prowadzonego w trakcie pracy indywidualnej, która będzie pierwszym etapem realizacji programu.

4. Warunki uczestnictwa w programie

- 1) Dla każdego uczestnika programu zostanie sporządzone na piśmie wstępne rozpoznanie diagnostyczne obejmujące zagadnienia takie jak:

- a) okoliczności skierowania do programu,
- b) określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- c) najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- d) aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa,
- e) cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

- 2) Każdy uczestnik podpisze kontrakt indywidualny. Kontrakt zawierać będzie:

- a) formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w programie,
- b) zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
- c) zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych,
- d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie.

Ponadto kontrakt będzie zawierać informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.

- 3) Udział w zajęciach potwierdzany będzie listami obecności z podpisami uczestników.
- 4) Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury stosować się będzie powiadamianie tych organów o:
 - a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
 - b) każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
 - c) zakończeniu uczestnictwa w programie.

Fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie osób stosujących przemoc (skierowanych przez instytucje, organizacje, rodzinę lub samodzielne zgłoszenie) pozostaje objęty tajemnicą.

5. Realizator programu, osoby realizujące program

Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Powiat Żniński, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie. Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjny nie może odbywać się bez współpracy z podmiotami zobowiązanymi do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Współpraca ta polegać będzie przede wszystkim na kierowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym oraz udostępnianiu informacji.

Zadania związane z realizacją programu obejmować będą:

- a) nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów,
- b) obsługę finansową programu,
- c) monitoring programu.

W związku z tym, że oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będą mieć charakter programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw tych osób zajęcia prowadzić będą certyfikowani terapeuci (para: mężczyzna i kobieta). Relacja pomiędzy osobami prowadzącymi stanie się w ten sposób modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu. Obecność kobiety i mężczyzny stanie się dodatkowo czynnikiem konfrontującym, ważnym w procesie zmiany zachowania.

Nadzór i kontrolę nad realizacją programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych sprawować będzie Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Osoby realizujące program korekcyjno – edukacyjny winny posiadać kwalifikacje zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259).

Powyższe rozporządzenie określa kompetencje osób prowadzących programy korekcyjno - edukacyjne:

- 1) Ukończone studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej,
- 2) Zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- 3) Udokumentowany co najmniej 3 - letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Miejsce realizacji programu

Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie.

7. Partnerzy programu

Założenia programowe, w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów, przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- a) ośrodki pomocy społecznej,
- b) sąd,
- c) kuratorzy zawodowi i społeczni,
- d) prokuratura,
- e) policja,
- f) organizacje pozarządowe,
- g) rodziny uczestników programu.

V. Źródła finansowania programu

Dotacja z budżetu państwa – zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

VI. Monitoring i ewaluacja programu

Realizacja programu będzie ściśle związana z działaniami monitorującymi - kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmować będzie:

- a) postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- b) zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3 lat po jego zakończeniu.

Celem monitoringu będzie sprawdzenie, czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna będzie współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zgodnie z § 8 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259) *„przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych”*.

Zasadność i efektywność programu korekcyjno – edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie można będzie określić poprzez bieżące monitorowanie realizacji programu przez cały okres jego trwania. Niezbędne będzie także dokonanie ewaluacji programu, która pozwoli na uzyskanie, m.in. takich danych jak:

- ile osób rozpoczynało zajęcia, ile osób ukończyło,
- czy udział w programie przyczynił się do zmiany zachowań, zatrzymania przemocy w rodzinie,
- czy w trakcie trwania programu uczestnicy programu zmieniali swoje zachowania,
- czy uczestnik programu korzystał z proponowanych rozwiązań,

- ocena jakości przeprowadzonych spotkań, m.in. sposobu prowadzenia zajęć, czasu ich trwania, korzyści z uczestnictwa w programie, itp.

VII. Zagrożenia w realizacji programu

Ważna w realizacji programu będzie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez realizatorów programu w trakcie jego realizacji na pojawiające się problemy i zagrożenia.

Ważnym elementem prowadzenia programu będzie ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu, doświadczenie realizatora, a przede wszystkim kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zespołu prowadzącego zajęcia.

Podstawowe zagrożenia:

- 1) Brak środków na realizację programu.
- 2) Brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach.
- 3) Negatywne wzorce zachowań społecznych (mity, stereotypy).
- 4) Uzależnienie.
- 5) Brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań.
- 6) Niechęć instytucji do kierowania sprawców do uczestniczenia w programie.
- 7) Niechęć sprawców do regularnego uczestniczenia w zajęciach.

Przewodniczący Rady

Józefa Błajet